

## ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ САМОПРЕЗЕНТАЦІЇ ТРЕНІНГІВ

*У статті розглянуто особливості підготовки презентаційного матеріалу, який готується для донорських організацій з метою фінансування того чи іншого тренінгового проекту. Визначено основні складові презентаційного матеріалу, такі як: аргументація проблеми, по якій ви будете проводити тренінгові заняття; мета та завдання тренінгу; час та місце проведення; очікувані результати; зміст тренінгу, з обов'язковим зазначенням актуальності кожної теми для вирішення запропонованої проблематики; цільова аудиторія; форма навчання; методика навчання, навчально-методичне забезпечення тренінгу; матеріальне забезпечення та технічні засоби навчання; тренери, яких планується залучити до проведення занять. Наведено приклад одного з проектів реалізованих у Чернігівському юридичному коледжі Державної пенітенціарної служби України (далі ДПтС України) за фінансової підтримки Управління ООН з наркотиків та злочинності (UNODC – United Nations Office on Drugs and Crime).*

**Ключові слова:** тренінг, програма тренінгу, самопрезентація, групова активність, методичне забезпечення тренінгу.

**Постановка проблеми.** Тренінги міцно увійшли у освітній процес, як напрям у вивченні соціально-психологічних явищ, набуття певних умінь та навичок.

Зародження груп тренінгу пов'язане з ім'ям К. Левіна. В основі його групової роботи покладено ідею, що усі люди, будучи членами суспільства, живуть і працюють в групах, і постійно впливають один на одного, але найчастіше не віддають собі звіту в тому, якими їх бачать інші люди, які реакції викликає їх поведінка в інших людей. Основоположник тренінгових груп дійшов висновку, що щоб виробити конструктивні способи поведінки, люди повинні вчитися бачити себе такими, якими їх бачать інші [1]. Пізніше широкі поширення отримала методика соціально-психологічного тренінгу, запропонована М. Форвергом, фахівцем з Німеччини [2]. Теорією тренінгу займалися Ю. Смельянов, Л. Петровська, Т. Зайцева, І. Вачков, Г. Ісурина та інші.

На сьогоднішній день ми маємо достатньо описаними у літературі принципи роботи тренінгових груп та методику їх формування, чітко визначаємо основні етапи або блоки тренінгу, володіємо методикою групової активності, можемо чітко сформулювати вимоги до особистості тренера, проте існують проблеми у самопрезентації власної роботи, складанні чітких пропозицій донорській організації для фінансування проекту тощо. Запропоновані різними тренерами програми тренінгів, як правило зводяться до плану часових меж проведення тої чи іншої групової активності.

**Виклад основного матеріалу.** Маючи досвід роботи такими міжнародними організаціями як Управління ООН з наркотиків та злочинності (UNODC – United Nations Office on Drugs and Crime), Офіс Ради Європи в Україні (Council of Europe), Шведське Агентство з питань міжнародної співпраці та розвитку (Sida), пропонуємо структуру та приклад презентаційного матеріалу щодо потреб та умов дії проекту.

Структура презентаційного матеріалу може включати такі складові:

1. Аргументація проблеми, по якій ви будете проводити тренінгові заняття.
2. Мета та завдання тренінгу.
3. Час та місце проведення.
4. Очікувані результати.
5. Зміст тренінгу, з обов'язковим зазначенням актуальності кожної теми для вирішення запропонованої проблематики.
6. Цільова аудиторія.
7. Форма навчання.
8. Методика навчання.
9. Навчально-методичне забезпечення тренінгу.
10. Матеріальне забезпечення та технічні засоби навчання.
11. Тренери, яких планується залучити до проведення занять.

За потреби презентаційний проект може супроводжуватись невеликими ілюстраціями.

Для прикладу пропонуємо наблизений презентаційний проект, який був реалізований за підтримки Управління ООН з наркотиків та злочинності у Чернігівському юридичному коледжі Державної пенітенціарної служби України.

**Аргументація проекту.** Україна посідає перше місце у Європі та третє у Євразії (після Камбоджі та Таїланду) за відносною кількістю ВІЛ-інфікованого населення.

Органи та установи виконання покарань, слідчі ізолятори розглядаються в усьому світі як заклади підвищеного ризику поширення соціально-небезпечних хвороб, що впливає на розвиток епідеміологічного процесу як в окремому регіоні так і в усій країні загалом. Як показує статистика в Україні 13,6 % ув'язнених є ВІЛ-позитивними, близько 300 осіб засуджених помирають щорічно від хвороб пов'язаних з ВІЛ/СНІДом та туберкульозом.

Для роботи із ув'язненими, з метою зменшення ризику частоти зараження на соціально-небезпечні хвороби (ВІЛ, гепатит В і С, туберкульоз, захворювання, що передаються статевим шляхом) в пенітенціарних установах залучаються різні категорії персоналу, як медичного, так і немедичного.

Для того, щоб пенітенціарний персонал, особливо немедичний, був готовий до викликів і зменшення шкоди, що виникають внаслідок розповсюдження соціально-небезпечних захворювань серед ув'язнених у Державній пенітенціарній службі України запроваджено систему заходів в межах службової підготовки, проте існує думка що готувати співробітника до роботи з такою категорією засуджених потрібно ще під час навчання у навчальних закладах.

Курсанти і слухачі не достатньо глибоко володіють знаннями з питань зменшення шкоди від вживання наркотиків, профілактики ВІЛ-інфекції, не мають навичок застосування відповідних технологій, легко піддаються стигмі та дискримінації осіб, які мають ВІЧ позитивний статус, або приховують свій, щоб не стати "білою вороною".

Зарядити даному питанню може робота з викладачами навчальних закладів, які опікуються зазначеними вище питаннями.

Робоча група у складі фахівців з медицини, педагогіки та психології у інтерактивній формі готова провести триденний тренінг з питань протидії ВІЛ-інфекції та удосконалити професійні навички викладачів, щодо технологій групової роботи із слухачами та курсантами.

**Мета тренінгу:** розвиток компетенцій учасників заходу, необхідних для подальшого впровадження ефективних освітніх програм роботи з курсантами, слухачами у питанні протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу в установах ДПтС України.

**Завдання тренінгу:**

– Провести ревізію та корекцію знань щодо особливостей проведення заходів з питань протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу в органах та установах ДПтС України.

– Відпрацювати практичні навички учасників тренінгу з розробки, проведення, моніторингу і оцінки навчальних заходів з тематики протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу в органах та установах ДПтС України.

– Обговорити з учасниками особливості підготовки та проведення психолого-педагогічного тренінгу, як форми групової роботи.

– Поглибити розуміння психологічних і комунікативних аспектів засвоєння інформації.

– Мотивувати зацікавленість учасників тренінгу до творчого підходу в проведенні тренінгу та бажання до самовдосконалення.

– Підготувати групу тренерів для проведення навчальних занять з курсантами, слухачами навчальних закладів ДПтС України за темою "ВІЛ/СНІД у місцях несвободи".

– Надати учасникам тренінгу низку матеріалів, навчально-методичних модулів, практичних вправ для їх подальшого використання в навчально-педагогічній діяльності.

**Час та місце проведення:** м. Чернігів, травень 2015 року

**Очікувані результати:**

Учасники матимуть простір для відпрацювання практичних навичок підготовки та проведення навчальних активностей з питань протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу в органах та установах ДПтС України;

Учасники отримають якісну інформацію з методології проведення тренінгу, його дизайну, інструментів, які потім можуть вільно впроваджувати у навчальному процесі, під час проведення навчальних занять.

**Зміст тренінгу:**

Орієнтовний час	Назва сесії	Актуальність тем
<b>День перший</b>		
10.00 – 10.20	Привітання та знайомство, визначення цілей, задач, методики, ознайомлення з планом проведення тренінгу.	
10.20 – 11.20	Сесія 1. Проблема епідемії ВІЛ-інфекції у світі.	Містить довідкову інформацію про стан захворювання у світі та Україні зокрема.
11.20 – 11.40	Кава-брейк.	
11.40 – 13.00	Сесія 2. Пріоритетні напрямки діяльності пенітенціарного персоналу щодо попередження ВІЛ/СНІДу у пенітенціарних закладах (консультування та тестування на ВІЧ).	Пояснює чому розв'язок проблеми ВІЛ/СНІДу у пенітенціарних закладах пов'язано з більш масштабними проблемами реформування пенітенціарної системи та дотримання прав людини.
13.00 – 14.00	Обід.	

Орієнтовний час	Назва сесії	Актуальність тем
14.00 – 15.20	Сесія 3. Особливості поширення ВІЛ-інфекції в органах та установах ДПтС України.	Роз'яснює, які фактори впливають на перетворення місць позбавлення волі у місця підвищеного ризику ВІЧ-інфікування та надасть рекомендації щодо зниження рівня інфікування.
15.20 – 15.40	Кава-брейк.	
15.40 – 17.00	Сесія 4. Профілактика професійного зараження ВІЛ.	Роз'яснює чому пенітенціарний персонал грає ключові ролі у боротьбі з розповсюдженням ВІЧ у місцях несвободи, та яким чином пенітенціарний персонал може захистити себе від зараження.
<b>День другий</b>		
10.00 – 11.20	Сесія 1. Тренінг, як метод групової роботи.	Розкриває специфічні риси та основні парадигми тренінгу, як методу групової роботи.
11.20 – 11.40	Кава-брейк.	
11.40 – 13.00	Сесія 2. Психологічні особливості тренінгової групи.	Зосереджує увагу на цілях тренінгової групи, групових нормах, рольових позиціях у групі, якісному та кількісному складі групи.
13.00 – 14.00	Обід.	
14.00 – 15.20	Сесія 3. Основні етапи розвитку групи у тренінгу.	Розкриває життєвий цикл роботи групи, надає поради, щодо дій у кризових ситуаціях.
15.20 – 15.40	Кава-брейк.	
15.40 – 17.00	Сесія 4. Роль ведучого тренінгової групи.	Надає поради щодо основних ролей ведучого у групі, стилі керівництва групою, підготовки ведучих тренінгових груп.
<b>День третій</b>		
10.00 – 11.20	Сесія 1. Групова робота: "Шляхи передачі ВІЛ".	Сприяє засвоєнню знань щодо особливостей профілактики інфікування ВІЛ у залежності від шляхів передачі, заходів загальної та особистої профілактики ВІЛ-інфекції.
11.20 – 11.40	Кава-брейк.	
11.40 – 13.00	Сесія 2. Групова робота: "Етика та соціальні аспекти епідемії ВІЛ/СНІДу".	Напрацювання прийомів проведення добровільного консультування та тестування, формування мотивацій до його проведення.
13.00 – 14.00	Обід.	
14.00 – 15.20	Сесія 3. Групова робота: "Стигма та дискримінація".	Сприяє розумінню психологічного стану ВІЛ-інфікованих, розгляд заходів в установах ДПтС України, спрямованих на психологічну підтримку ВІЛ-інфікованих.
15.20 – 15.40	Кава-брейк.	
15.40 – 16.40	Сесія 4. Групова робота: "Правила проведення обшуків".	Опрацювання порядку проведення обшуків та постконтактної профілактики.
16.40 – 17.00	Підведення підсумків тренінгу, рефлексія.	

**Цільова аудиторія:** Викладачі Інституту кримінально-виконавчої служби України, Чернігівського юридичного коледжу ДПтС України, Білоцерківського та Дніпродзержинського училища професійної підготовки персоналу ДКВС України, Хмельницького училища підвищення кваліфікації та перепідготовки персоналу, які викладають дисципліни пов'язані з профілактикою розповсюдження ВІЛ-інфекції/СНІДу в органах та установах ДПтС України (Чисельність не більше 15 осіб).

**Форма навчання:** очний інтенсивний навчальний курс.

**Методика навчання:**

1. Техніки створення груп: "за порядковими номерами", "кольорами" тощо.
2. Демонстраційні матеріали: мінілекція, мультимедійна презентація, контент-аналіз, перегляд навчальних фільмів.
3. "Техніки дії": рольова та ділова гра, розробка кейсів, демонстрація.
4. "Техніки внеску учасників": дискусія в малих групах, мозковий штурм, дебати, індивідуальна робота учасників (проведення презентацій, рольових ігор, практичних занять).

**Навчально-методичне забезпечення тренінгу:** Роздаткові матеріали для учасників: програма тренінгу, дидактичні матеріали для проведення тренінгу, записані на електронні носії презентації, додаткова література для самостійного опрацювання та ін.

**Матеріальне забезпечення та технічні засоби навчання:** Для тренерів: ноутбук, мультимедійний проектор, екран, фліп-чарт, аудіо колонки, різнокольоровий папір для нотаток.

Для учасників: папір А 1, А 4, різнокольорові маркери, ручки, блокноти, методичні матеріали: "ВІЧ/СПІД в містах закладення", "Здоров'я в исправительних учереждениях".

**Тренери, яких планується залучити до проведення занять:**

– Кандидат медичних наук, заслужений лікар України, лікар вищої категорії з організації охорони здоров'я;

- Кандидат педагогічних наук, доцент;
- Кандидат психологічних наук, доцент.

Окремо, до презентаційних матеріалів додаємо резюме тренерів, із зазначенням їх професійних компетенцій, здобутків, та досвіду роботи за вказаною тематикою у різних проектах.

### Використані джерела

1. Захарова Г. Теория и методика психологического тренинга: Учебное пособие / Захарова Г.И. / Челябинск: Южно-Уральский государственный университет. – 2008. – 44 с.
2. Фопель К. Технология ведения тренинга. Теория и практика./ Клаус Фопель / Пер. с нем. – 2-е изд. – М. : Генезис, 2005. – 267 с. (Все о психологической группе).

Drizhack V., Yermak S.

### TRAINING SELF-PRESENTATION CULTURE

*The author presents the peculiarities of preparing presentation material for donor organization with the aim to finance this or that training project. The author defines the main component of the presentation material such as the definition of the problem that is going to be trained; the aim and goals of the training; time and place of the training; expected outcomes; training content and the actuality of each issue to solve the given problem; purpose-oriented audience; kinds of learning; teaching methods, teaching supplies of the training; materials providing and technical teaching aids; educators who are to teach. The author presents one of the project done in May at Chernihiv Law College of the State Penitentiary Service of Ukraine financed by the United Nations Office on Drug and Crime. The aim of the project was to develop educators' competence necessary for further implementation of the efficient educational programmes for cadets, students as to the problem of counteraction to HIV/AIDS in penal institutions of the State Penitentiary Service of Ukraine, the Institute of the Criminal and Executive Service of Ukraine, Chernihiv Law College of the State Penitentiary Service of Ukraine, Staff Training Schools of the State Criminal and Executive Service in Bila Tserkva and Dniprodzerzhensk, Khmel'nitsk School of Staff Skills Level Raising and Retraining who teach the disciplines connected with the spread of HIV/AIDS in penal institutions of the State Penitentiary Service of Ukraine.*

*The necessity of such group activity was caused by the fact that cadets and students of the service schools and colleges don't have enough knowledge how to decrease the danger of drugs using and HIV to prevent infection, they don't have the skills how to use the required technologies, they are easily influenced by stigma and discrimination of HIV-positive patients or they don't manifest their own status.*

*That's why it is necessary to prepare them for future risks while studying at higher education schools because penal institutions are considered to be of high risk for socially dangerous diseases (HIV, hepatitis B and C, tuberculosis, sexually transmitted infections that influence the development of the epidemiological situation in the region and in the whole country.*

*This problem can be solved by the educators who teach these disciplines. Educators, specialists in various fields (a doctor, a psychologist, a teacher) who reveal different aspects of the problem have been selected.*

**Key words:** *training, training programme, self-presentation, group activity, training teaching supplies.*

Стаття надійшла до редакції 02.10.2015